

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Державної служби
статистики**

27 грудня 2023 року № 343

**МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ОБСЯГІВ ЕКОНОМІКИ,
ЩО БЕЗПОСЕРЕДНЬО НЕ СПОСТЕРІГАЄТЬСЯ**

Київ – 2023

Державна служба статистики України

Відповідальний за підготовку – директор департаменту статистики національних рахунків апарату Державної служби статистики України Ірина Нікітіна.

Методика розрахунку обсягів економіки, що безпосередньо не спостерігається (далі – Методика), призначена для підвищення якості оцінок розрахунку валового внутрішнього продукту й окремих показників виробництва за видами економічної діяльності, проведення моніторингу економіки, що безпосередньо не спостерігається, на основі річних даних державних статистичних спостережень і адміністративних даних.

Методика призначена для використання працівниками органів державної статистики Держстату, а також може бути корисною для фахівців, які проводять дослідження з питань макроекономічної статистики, інших зацікавлених користувачів.

Методику підготували працівники відділу річних національних рахунків департаменту статистики національних рахунків апарату Державної служби статистики України.

Методика схвалена Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату (протокол від 15 грудня 2023 року № КПУМ/30-23).

Держстат
вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601
<http://www.ukrstat.gov.ua>
телефони: (044) 287-24-22
адреса електронної пошти: office@ukrstat.gov.ua

Зміст

	Стор.
Скорочення та умовні позначення.....	4
I. Вступ.....	5
II. Джерела інформації для розрахунку НСЕ.....	6
III. Порядок розрахунку показників НСЕ	8
IV. Визначення випуску, проміжного споживання та валової доданої вартості за типами НСЕ.....	9
1. Виробники навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність) (N1).....	9
2. Виробники навмисно не реєструються (нелегальна економічна діяльність) (N2).....	10
3. Реєстрація виробника не передбачена (N3).....	12
4. Необстежені підприємства-юридичні особи (N4).....	13
5. Необстежені виробники-фізичні особи (N5).....	14
6. Недостовірна звітність виробника (N6).....	15
7. Неповнота даних, які не підлягають безпосередньому збору (N7a).....	15
8. Інші статистичні недоліки (N7b).....	17
Додатки:	
Додаток 1. Таблиця відповідності типів неповноти даних НСЕ Євростату та ОЕСР.....	19
Додаток 2. Правила розрахунку типів НСЕ.....	23
Додаток 3. Умовний приклад розрахунку типів НСЕ "Виробники навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність)" (N1), "Реєстрація виробника не передбачена" (N3) та "Необстежені виробники-фізичні особи" (N5).....	29
Додаток 4. Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Виробники навмисно не реєструються (нелегальна економічна діяльність)" (N2).....	31
Додаток 5. Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Необстежені підприємства-юридичні особи" (N4).....	32
Додаток 6. Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Недостовірна звітність виробника" (N6).....	33
Додаток 7. Умовний приклад розрахунку показника "Оплата послуг з проживання у власному житлі (умовна рента)".....	34
Додаток 8. Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Неповнота даних, які не підлягають безпосередньому збору" (N7a).....	36
Додаток 9. Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Інші статистичні недоліки" (N7b).....	37
Список використаних джерел.....	38

Скорочення та умовні позначення

ВВП	– валовий внутрішній продукт;
ВДВ	– валова додана вартість;
ВЕД	– вид економічної діяльності;
ДГ	– інституційний сектор домашніх господарств (S.14);
Держстат	– Державна служба статистики України;
ДСС, статистичне спостереження	– державне статистичне спостереження;
ЄС	– Європейський Союз;
КІСЦ	– Класифікація індивідуального споживання за цілями;
КВЕД	– Класифікація видів економічної діяльності;
НКООДГ	– інституційний сектор некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства (S.15);
НСЕ	– економіка, що безпосередньо не спостерігається;
НФК	– інституційний сектор нефінансових корпорацій (S.11);
ОЕСР	– Організація економічного співробітництва та розвитку;
ПВПС	– питома вага проміжного споживання;
ПДВ	– податок на додану вартість;
ПС	– проміжне споживання;
СНР	– Система національних рахунків;
ФК	– інституційний сектор фінансових корпорацій (S.12).

I. Вступ

1. Метою розрахунку обсягів економіки, що безпосередньо не спостерігається, є забезпечення вичерпної оцінки економічних процесів у національних рахунках на основі застосування уніфікованих міжнародних підходів до її класифікації та методів, які використовуються для одержання достовірної характеристики економічних процесів у показниках національних рахунків.

2. Методика застосовується в межах ДСС "Річні національні рахунки" відповідно до Методологічних положень державного статистичного спостереження "Річні національні рахунки" [8].

3. При розробці Методики враховано положення Регламенту (ЄС) від 21 травня 2013 року № 549/2013 Європейського Парламенту і Ради щодо Європейської системи національних та регіональних рахунків у Європейському Союзі [1], положення Регламенту (ЄС) № 223/2009 від 11 вересня 2009 року щодо європейської статистики [2], Системи національних рахунків ООН 2008 року [3], керівництв і посібників з питань обстеження економічної діяльності, що безпосередньо не спостерігається [4-6], та статистики платіжного балансу [7].

4. Для цілей Методики терміни, поняття та їхні кодові позначення вживаються відповідно до міжнародного стандарту Європейської системи національних та регіональних рахунків 2010 року, СНР ООН 2008 року, а також у значеннях, наведених у Методологічних положеннях державного статистичного спостереження "Річні національні рахунки" [8].

5. Діяльність НСЕ включає чотири основні категорії:

економічна діяльність, яка приховується з метою ухилення від сплати податків, внесків на соціальне страхування, дотримання законодавчих вимог щодо мінімальної заробітної плати, максимальної кількості відпрацьованого часу, стандартів безпеки і здоров'я;

дотримання адміністративних процедур, таких як заповнення статистичної або іншої звітності;

нелегальна економічна діяльність із виробництва товарів і послуг, заборонених законом, або здійснювана виробником, який не має на це права;

виробництво сектору ДГ для власного кінцевого використання – діяльність із виробництва товарів та послуг, які споживаються або капіталізуються домашніми господарствами, які їх виробили;

неформальна економічна діяльність, здійснювана незареєстрованими некорпоративними підприємствами сектору ДГ, які мають певне ринкове виробництво.

6. Відповідно до "Керівництва із складання статистики незаконної

економічної діяльності в національних рахунках та платіжному балансі" [5] НСЕ поділяється на вісім типів:

N1. Виробники навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність);

N2. Виробники навмисно не реєструються (нелегальна економічна діяльність);

N3. Реєстрація виробника не передбачена;

N4. Необстежені підприємства-юридичні особи;

N5. Необстежені виробники-фізичні особи;

N6. Недостовірна звітність виробника;

N7a. Неповнота даних, які не підлягають безпосередньому збору;

N7b. Інші статистичні недоліки.

7. Типи НСЕ N1, N2, N3, N5 та N7a належать до інституційного сектору ДГ (S.14), N4, N6 – уключають діяльність секторів НФК (S.11), ФК (S.12), НКООДГ (S.15), а N7b – сектору НФК (S.11).

8. Характеристика типів НСЕ та їхня відповідність із угрупованнями НСЕ за типами, які застосовувалися в розрахунках за попередні роки, наведена в додатку 1 до цієї Методики.

II. Джерела інформації для розрахунку НСЕ

1. При проведенні розрахунку обсягу НСЕ використовують статистичну інформацію за результатами ДСС, яка отримується в електронній формі у травні-жовтні наступного за звітним року:

1) "Чисельність та природний рух населення" – щодо чисельності постійного населення (за оцінкою) за статтю;

2) "Обстеження робочої сили" – щодо кількості зайнятого населення (за типами робочих місць, статусом у зайнятості, підприємствами формального та неформального сектору);

3) "Мережа та діяльність закладів освіти" – щодо кількості осіб, зарахованих на навчання до закладів освіти;

4) "Обстеження умов життя домогосподарств" – щодо грошових витрат домогосподарств, у т.ч. споживчих, грошових витрат (за розділами КІСЦ);

5) "Річні національні рахунки" – щодо випуску, проміжного споживання, валової доданої вартості, оплати праці найманих працівників, валового прибутку, змішаного доходу та споживання основного капіталу в основних цінах за видами економічної діяльності та інституційними секторами економіки;

6) "Структурні зміни в економіці України та її регіонів" – щодо кількості підприємств, середньої кількості працівників, обсягу виробленої продукції; кількості підприємств за причинами неподання даних за формами № 1-підприємництво (річна) та № 2-підприємництво (річна) "Структурне обстеження підприємства"; обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб-підприємців;

7) "Показники економічної діяльності підприємств сфери нефінансових послуг" – щодо обсягу реалізованих послуг (за видами економічної діяльності);

8) "Продаж і запаси товарів у торговій мережі" – щодо роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі (за видами економічної діяльності та товарними групами);

9) "Капітальні інвестиції" – щодо обсягу капітальних інвестицій (за видами активів та видами економічної діяльності) та вартості будівництва будівель фізичними особами та фізичними особами-підприємцями;

10) "Рибогосподарська діяльність" – щодо обсягу добутих водних біоресурсів;

11) "Економічні рахунки сільського господарства" – щодо випуску сільського господарства (за видами діяльності/продукції сільського господарства);

12) "Баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва" – щодо обсягу споживання населенням продуктів харчування (за видами продукції);

13) "Зовнішня торгівля товарами" – щодо експорту товарів та імпорту товарів (за товарною структурою).

2. Також для розрахунку НСЕ використовуються адміністративні дані, отримані в електронній формі в терміни відповідно до укладених угод про взаємообмін інформаційними ресурсами, та інформація з відкритих джерел розпорядників адміністративних даних і міжнародних організацій:

1) Державної податкової служби України – інформація щодо доходів і витрат неприбуткових організацій;

2) Міністерства внутрішніх справ України – інформація у вільному доступі щодо обсягів вилучення та споживання наркотичних засобів;

3) Міністерства охорони здоров'я України – щодо кількості операцій,

пологів і кількості хворих на розлади психіки внаслідок уживання наркотичних речовин, "Звіт щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні";

4) Управління з наркотиків та злочинності ООН – щодо пропозиції та попиту на наркотичні речовини;

5) Всесвітньої організації охорони здоров'я – стосовно споживання алкогольних і тютюнових виробів;

6) Міжнародного благодійного фонду "Альянс громадського здоров'я" – щодо чисельності на національному та обласному рівнях таких груп населення: люди, які вживають ін'єкційні наркотики; секс-працівники та секс-працівниці; клієнтки та клієнти секс-працівників.

III. Порядок розрахунку показників НСЕ

1. Для відображення в національних рахунках показники НСЕ розраховують виробничим методом із розподілом за компонентами первинних доходів і включенням одержаних результатів до відповідних складових національних рахунків. Показники НСЕ розраховуються для кожного з типів НСЕ з розподілом за ВЕД та інституційними секторами економіки по Україні в цілому поетапно:

1) на першому етапі за типами НСЕ визначають випуск (P.1) в основних цінах;

2) на другому етапі за типами НСЕ визначають проміжне споживання (P.2) для ВЕД;

3) на третьому етапі розраховують ВДВ (V.1g) НСЕ в основних цінах. Для типів НСЕ та ВЕД вона дорівнює різниці між випуском (P.1) і проміжним споживанням (P.2). Сума ВДВ типів НСЕ за типами економічної діяльності дорівнює ВДВ НСЕ економіки в цілому:

$$V.1g_{НСЕ} = \sum_{i=1}^{19} (P.1_{НСЕi} - P.2_{НСЕi}), \quad (1)$$

де $V.1g_{НСЕ}$ – ВДВ економіки, що безпосередньо не спостерігається, у цілому в основних цінах;

$P.1_{НСЕi}$ – випуск i -го ВЕД в основних цінах;

$P.2_{НСЕi}$ – проміжне споживання i -го ВЕД;

4) на четвертому етапі ВДВ НСЕ за ВЕД розподіляють за компонентами рахунку утворення доходу: заробітна плата (D.11); валовий прибуток (V.2g); змішаний дохід (V.3gi). Для інституційних секторів НФК, ФК і НКООДГ ВДВ

НСЕ належить до оплати праці та валового прибутку; для ДГ – до змішаного доходу, за винятком умовної оплати із проживання у власному житлі, яка належить до валового прибутку;

5) на п'ятому етапі складові ВДВ НСЕ за видами економічної діяльності та інституційними секторами економіки включають до відповідних показників національних рахунків: рахунку виробництва і рахунку утворення доходу за інституційними секторами та ВЕД, таблиці "витрати-випуск" за ВЕД;

6) на шостому етапі обчислюють узагальнювальний показник "Обсяг економіки, що безпосередньо не спостерігається (відсотків до ВВП)":

$$HCE = \frac{B.1g_{HCE}}{B.1*g} \times 100, \quad (2)$$

де НСЕ – обсяг економіки, що безпосередньо не спостерігається;
B.1*g – ВВП (включаючи НСЕ) у ринкових цінах.

2. Правила розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) НСЕ за типами наведено в додатку 2 до цієї Методики.

IV. Визначення випуску, проміжного споживання та валової доданої вартості за типами НСЕ

1. Виробники навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність) (N1)

1. Прихована економічна діяльність із причин навмисної нереєстрації (N1) включає незареєстровану виробничу діяльність фізичних осіб-підприємців, оборот яких перевищує порогові рівні, що потребують реєстрації. Причинами нереєстрації є ухилення від сплати податків та зобов'язань зі сплати внесків на соціальне страхування.

2. Для обчислення випуску (P.1) використовують дані щодо кількості зайнятого населення за типами робочих місць, кількості роботодавців та найманих працівників, зайнятих у неформальному секторі, середньої кількості працівників, випуску товарів та послуг малих підприємств.

3. Випуск НСЕ за типом N1 для кожного ВЕД визначають за формулою:

$$P.1_{N1} = EEMn1 \times \frac{P.1_{МП}}{EEM_{МП}}, \quad (3)$$

де P.1_{N1} – випуск НСЕ за типом N1;

$P.1_{мп}$ – випуск товарів та послуг малих підприємств;

EEM_{N1} – кількість роботодавців і найманих працівників, зайнятих у неформальному секторі;

$EEM_{мп}$ – середня кількість працівників на малих підприємствах.

4. Для розрахунку випуску (P.1) "Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг" (A01 КВЕД) використовується інформація щодо обсягу виробленої сільськогосподарської продукції господарствами та кількості роботодавців та найманих працівників, які працювали на підприємствах неформального сектору, що займаються сільськогосподарською діяльністю.

Для розрахунку випуску (P.1) "Рибне господарство" (A03 КВЕД) використовується інформація щодо обсягу водних біоресурсів та результати балансування товарних потоків у межах розрахунку таблиці "витрати-випуск" щодо пропозиції та використання продукції рибного господарства.

Для розрахунку випуску (P.1) "Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів" (G КВЕД) використовується інформація щодо обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб-підприємців та придбання на неформальних ринках товарів і послуг у громадян. Випуск торгівлі (торгову націнку) визначають як різницю між ціною реалізації та ціною придбання товару продавцем, за виключенням "Технічного обслуговування та ремонту автотранспортних засобів" (G45.2 КВЕД).

У цих випадках з розрахованого обсягу випуску виключається обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб-підприємців, які відзвітували до Державної податкової служби, а залишок розподіляється між типами N1, N3, N5 пропорційно до кількості працівників у відповідних видах економічної діяльності НСЕ.

5. Дорахунок обсягів проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) проводиться на основі даних про розраховані обсяги прихованої виробленої продукції та структурних співвідношень між випуском, проміжним споживанням і доданою вартістю відповідного виду економічної діяльності для малих підприємств.

6. Умовний приклад розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) для типу N1 наведено в додатку 3 до цієї Методики.

2. Виробники навмисно не реєструються (нелегальна економічна діяльність) (N2)

1. Нелегальна економічна діяльність (N2) включає виробничу діяльність фізичних осіб-підприємців, які уникають реєстрації, оскільки вони здійснюють заборонені законом види діяльності. До цих видів діяльності належать:

виробництво товарів та послуг, які заборонені законом для продажу,

розповсюдження та володіння;

легальна виробнича діяльність, яка стає нелегальною, оскільки здійснюється виробниками, які не мають на це права;

нелегальний експорт та імпорт;

торгівля нелегально виробленими або контрабандними товарами.

2. Країни ЄС уключають до національних рахунків три види нелегальної діяльності: виробництво та розповсюдження наркотиків, проституція, контрабанда алкоголю й тютюнових виробів.

3. Оцінка нелегального виробництва ґрунтується на основі оцінок пропозиції або використання нелегальних товарів і послуг у кількісному вираженні та середніх цін на них.

4. Для визначення обсягів виробництва та споживання наркотичних засобів використовуються дані щодо кількості споживачів за результатами спеціальних періодичних досліджень обсягів вилучених наркотичних засобів і середніх цін на них (за даними Міністерства внутрішніх справ) та дані щодо пропозиції та попиту на наркотичні речовини Управління з наркотиків та злочинності ООН [13]. При цьому береться до уваги те, що частка виявлених наркотиків залежно від виду становить лише частину загального обсягу реалізації. На підставі обсягу реалізації визначається торговельна націнка з реалізації наркотичних засобів. Торговельна націнка та вартість виготовлених в Україні наркотичних засобів складають загальний обсяг цього виду нелегальної діяльності.

5. Для оцінки обсягів послуг проституції за базовий/еталонний рік використовуються дані соціологічних опитувань і спеціальних досліджень щодо чисельності секс-працівників і секс-працівниць за категоріями зайнятих, середньої кількості клієнтів [14] і середньої вартості наданих послуг. Щорічно випуск послуг проституції визначається методом екстраполяції з використанням розрахункового індексу зростання/скорочення постійного населення, зокрема чоловіків, та індексу зростання/зниження середньої заробітної плати.

6. Для визначення обсягу контрабанди алкоголю і тютюнових виробів використовується метод товарних потоків. Обсяги споживання та контрабанди цих товарів визначаються за даними щодо експорту, імпорту та даних міжнародних організацій щодо рівнів споживання в Україні алкоголю й тютюнових виробів та шляхом побудови натурально-вартісних балансів. При розрахунку за виробничим методом торговельна діяльність із продажу контрабандних товарів не може бути відокремлена від продажу, здійснюваного дрібними роздрібними продавцями, діяльність яких уже включена до інших типів неповноти даних.

7. Дорахунок обсягів проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) для

нелегальної діяльності проводиться на основі даних про розраховані обсяги виробленої продукції та послуги і структурних співвідношень між випуском, проміжним споживанням і доданою вартістю відповідного виду економічної діяльності.

8. Умовний приклад розрахунку випуску (Р.1), ПС (Р.2) та ВДВ (В.1g) для типу N2 наведено в додатку 4 до цієї Методики.

3. Реєстрація виробника не передбачена (N3)

1. Прихована виробнича діяльність, пов'язана з відсутністю обов'язку виробника реєструватися (N3), охоплює діяльність інституційного сектору домашніх господарств, які не мають значного обсягу ринкового виробництва і виробляють товари для власного споживання або нагромадження власного основного капіталу. Ці виробники можуть реалізувати певну частину продукції, проте обсяги такого обороту не перевищують граничних значень, які потребують реєстрації в податкових органах.

2. До цього типу НСЕ включається: діяльність незареєстрованих одиниць, реєстрація яких не передбачена законодавством; несільськогосподарське виробництво громадянами для власного споживання; індивідуальне житлове будівництво і ремонт власного житла домогосподарствами; нерегулярна економічна діяльність домогосподарств, зокрема із продажу власної продукції або перепродажу на неорганізованих ринках.

3. На основі результатів вибіркового обстеження умов життя домогосподарств щодо придбання на ринках і в громадян, за виключенням обсягу реалізованої продукції фізичних осіб-підприємців, визначається виробництво продукції ДГ у неформальному секторі. Товари, придбані на ринках і в громадян, які не можуть бути вироблені у неформальному секторі, вважаються перепроданими.

4. Визначені обсяги виробництва товарів і послуг групуються відповідно до видів економічної діяльності. Альтернативний розрахунок здійснюється на основі даних обстеження робочої сили щодо зайнятих за типами робочих місць та статусами у зайнятості (кількість самозайнятих, безкоштовно працюючих членів сім'ї). З використанням даних щодо співвідношення виробленої продукції та кількості зайнятих працівників на малих підприємствах визначається обсяг випуску в неформальному секторі.

5. Обсяг індивідуального житлового будівництва розраховується на основі даних щодо вартості збудованих і прийнятих в експлуатацію житлових і нежитлових будівель фізичними особами та фізичними особами-підприємцями.

6. Обсяг проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) визначається експертним шляхом з урахуванням структурних співвідношень малих підприємств для відповідного виду економічної діяльності.

7. Умовний приклад розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) для типу N3 наведено в додатку 3 до цієї Методики.

4. Необстежені підприємства-юридичні особи (N4)

1. Зареєстроване підприємство-юридична особа не була обстежена статистичним органом (N4) через недоліки в реєстрі статистичних одиниць із причин неправильної реєстрації, запізнення в унесенні змін до реєстрації та із причин інших недоліків у реєстрі. Цей тип охоплює переважно діяльність інституційного сектору нефінансових корпорацій.

2. Неактуальність реєстрів може істотно впливати на якість статистичних результатів. Це переважно стосується одиниць, наявна інформація яких у реєстрі застаріла з таких причин:

наявності "мертвих" або тимчасово неактивних одиниць у реєстрі;
зміни розміру одиниці;
зміни виду діяльності одиниці.

3. Методами забезпечення повноти цього типу є детальне вивчення якості реєстру та проведення експертних оцінок, зіставлення інформації адміністративних і статистичних джерел на рівні одиниці спостереження.

4. На основі даних щодо загального обсягу випуску та кількості підприємств визначається обсяг випуску (P.1) на одне мале підприємство за видами економічної діяльності.

На основі даних аналітичної таблиці щодо кількості опитаних підприємств і типів невідповідей визначається кількість малих підприємств, які не знайдені за наявними контактами вперше при проведенні обстеження за формою № 2-підприємництво (річна) "Структурне обстеження підприємства", за видами економічної діяльності.

5. З урахуванням того, що можуть змінювати адресу або надавати неправильну адресу переважно малі підприємства, обсяг прихованої діяльності визначається шляхом множення кількості підприємств, які не знайдені за наявними контактами, на середній обсяг випуску (P.1) одного малого підприємства відповідного виду економічної діяльності.

6. Випуск НСЕ за типом N4 для кожного ВЕД визначають за формулою:

$$P.1_{N1} = NSE_{N1} \times \frac{P.1_{МП}}{NSE_{МП}}, \quad (4)$$

де $P.1_{N1}$ – випуск НСЕ за типом N4;

$P.1_{МП}$ – випуск товарів та послуг малих підприємств;

NSE_{N1} – кількість малих підприємств, які надали звіти;

$NSE_{МП}$ – кількість підприємств, які не знайдені за наявними контактами.

7. Дорахунок обсягів проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) проводиться на основі даних про розраховані обсяги прихованої виробленої продукції та структурних співвідношень між випуском, проміжним споживанням і доданою вартістю відповідного виду економічної діяльності для малих підприємств.

8. Умовний приклад розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) для типу N4 наведено в додатку 5 до цієї Методики.

5. Необстежені виробники-фізичні особи (N5)

1. Фізична особа не зареєстрована як фізична особа-підприємець або не була обстежена (N5) через відсутність подібних статистичних спостережень.

Фізична особа може бути зареєстрованою як платник податків, але не включеною до статистичного реєстру підприємств. До статистичного реєстру підприємств включено тільки фізичних осіб, зареєстрованих як підприємці, як того вимагають регламенти ЄС.

2. Основним джерелом інформації про діяльність фізичних осіб-підприємців є дані Державної податкової служби. Проте частково неохопленою залишається незалежна професійна діяльність, яка не повною мірою відповідає визначенню фізичної особи-підприємця. Хоча податковим законодавством передбачена можливість обліку в податкових органах фізичних осіб, які не є підприємцями та здійснюють незалежну професійну діяльність, проте державна реєстрація таких одиниць в Україні не передбачена (за винятком незалежної професійної діяльності адвокатів, нотаріусів і судових експертів).

3. Для розрахунку коригування для типу невичерпності N5 використовуються дані щодо доходів від викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту, відображені в податковій декларації про майновий стан і доходи, а також дані обстежень робочої сили щодо кількості самозайнятих у частині відповідних видів діяльності.

4. Дорахунок обсягу проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) визначається експертним шляхом з урахуванням структурних співвідношень

малих підприємств для відповідного виду економічної діяльності.

5. Умовний приклад розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) для типу N5 наведено в додатку 3 до цієї Методики.

6. Недостовірна звітність виробника (N6)

1. Надається занижена звітність щодо обсягів випуску, а також завищені показники проміжного споживання (N6) з метою уникнення або зменшення податку на прибуток, податку на додану вартість і внесків на соціальне забезпечення. Тому для валового випуску необхідно здійснювати позитивні коригування вичерпності, а для проміжного споживання – негативні. Отже, відносний вплив на валову додану вартість набагато більший за коригування для інших типів. Цей тип охоплює переважно діяльність інституційного сектору нефінансових корпорацій.

2. На основі даних щодо обсягу випуску великих, середніх і малих підприємств, середньої кількості працівників на них і кількості таких підприємств визначається обсяг випуску (P.1) на одного працівника на великих, середніх і малих підприємствах за видами економічної діяльності.

3. Показники обсягу випуску (P.1) на одного працівника для великих і середніх підприємств порівнюються з даними для малих підприємств. Якщо для великих і середніх підприємств обсяг випуску (P.1) на одного працівника перевищує відповідні показники для малих підприємств, то здійснюється коригування зазначеного показника для малих підприємств. Скориговані показники обсягу випуску (P.1) множаться на кількість працівників на малих підприємствах відповідного виду діяльності.

4. Дорахунок обсягів проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) проводиться на основі даних про розраховані обсяги прихованої виробленої продукції та структурних співвідношень між випуском, проміжним споживанням і доданою вартістю відповідного виду економічної діяльності для малих підприємств.

5. Умовний приклад розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) для типу N6 наведено в додатку 6 до цієї Методики.

7. Неповнота даних, які не підлягають безпосередньому збору (N7a)

1. Випуск НСЕ із причин неповноти даних, які не підлягають безпосередньому збору (N7a), уключає діяльність ДГ, інформація щодо якої не збирається в межах статистичної або іншої звітності. Уключає: чайові; заробітну плату, одержану в натуральній формі; вторинні види діяльності.

2. До основних видів економічної діяльності, де працівники отримують чайові, належать "Тимчасове розміщування й організації харчування" (I КВЕД), "Транспорт" (H49 КВЕД), "Надання послуг перукарнями та салонами краси" (S 96.02 КВЕД).

Оплата послуг репетиторів та оплата послуг лікарів – до "Освіта" (P КВЕД), "Охорона здоров'я" (Q 86 КВЕД).

Умовна оплата послуг з проживання у власному житлі – до "Операції з нерухомим майном" (L КВЕД).

3. Для визначення випуску окремих видів економічної діяльності застосовуються показники галузевої статистики:

дані щодо виробництва громадянами сільськогосподарської продукції для власного споживання та заробітної плати в натуральній формі – для "Сільського, лісового та рибного господарства" (A КВЕД);

дані щодо обсягу капітальних інвестицій фізичних осіб-підприємців, що здійснювали будівництво будівель та споруд за дозволами, та щодо обсягу продажу будівельних матеріалів для індивідуального житлового будівництва фізичних осіб – для "Будівництва" (F КВЕД).

4. Методика обчислення оцінки послуг із проживання у власному житлі методом витрат користувачів ґрунтується на рекомендаціях Організації економічного співробітництва і розвитку [5].

Для оцінки вартості проживання у власному житлі в Україні застосовується метод витрат користувачів. Цей метод полягає в оцінюванні кожного виду витрат, які власники житла повинні були б взяти до уваги при встановленні ринкової квартирної плати за умови здавання власного житла внайми. До таких витрат входять проміжне споживання, інші податки, пов'язані з виробництвом, споживання основного капіталу, прибуток і аналогічні доходи.

Вартість житлового фонду, для якого обчислюється умовна оплата послуг із проживання у власному житлі, у поточних цінах (K_{ir}) визначається за такою формулою:

$$K_{ir} = \frac{K_{new}}{S_{new}} \times S_{tot} \times \left(1 - \frac{A}{L}\right) \times Q \times \frac{S_{priv}}{S_{tot}} \times \left(1 - \frac{S_{ar}}{S_{priv}}\right), \quad (5)$$

де K_{ir} – загальна вартість житлового фонду, для якого обчислюється умовна оплата послуг із проживання у власному житлі, у поточних цінах;

K_{new} – вартість житлового фонду, уведеного у звітному періоді;

S_{new} – площа житлового фонду, уведеного у звітному періоді;

S_{tot} – загальна площа житлового фонду;

S_{priv} – площа приватизованого житлового фонду;

S_{ar} – площа житлового фонду, який фактично здається в оренду;

A – середній вік житлового фонду;

L – очікувана тривалість використання житлового фонду (середня для країн

Європи – 70 років);

Q – коефіцієнт якості середнього житлового фонду відносно нового.

Споживання основного капіталу (D_{ir}) визначається за методом "геометричного списання без функції вибуття", тобто як постійна частка вартості житлового фонду в поточних ринкових цінах, за такою формулою:

$$CFK_{ir} = K_{ir} \times \frac{D}{L}, \quad (6)$$

де D – залишковий коефіцієнт використання житлового фонду (середній для країн Європи – 1,6).

Оплата послуг із проживання у власному житлі (IR) обчислюється за такою формулою:

$$IR = EC + IN + FS + TAX + CFK_{ir} + I, \quad (7)$$

де EC – витрати на експлуатацію і поточний ремонт житла;

IN – страхові премії, сплачені власниками житла за виключенням страхового відшкодування;

FS – оплата послуг фінансового посередництва на придбання і реконструкцію житла;

TAX – податки на житлові послуги, на вартість житла, на вартість землі, розташованої під забудовою;

I – умовно обчислений прибуток на поточну вартість житла ($K_{ir} \times 2,5\%$).

5. Умовний приклад розрахунку оплати послуг із проживання у власному житлі наведений у додатку 7 до цієї Методики.

6. Дорахунок обсягу проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) визначається експертним шляхом з урахуванням структурних співвідношень малих підприємств для відповідного виду економічної діяльності.

7. Умовний приклад розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) для типу N7a наведено в додатку 8 до цієї Методики.

8. Інші статистичні недоліки (N7b)

1. Випуск НСЕ із причини інших статистичних недоліків (N7b) виникає внаслідок неповноти зібраних даних, а також через недоліки в їхній обробці.

Цей тип неповноти даних уключає діяльність одиниць, які відмовились звітувати; не подали дані із причин припинення або знаходяться в стадії припинення; тимчасового призупинення економічної діяльності через

економічні чинники. Уключає діяльність підприємств сектору НФК (S.11), які не надали звітні дані при проведенні ДСС.

2. Розрахунок здійснюється на підставі даних щодо кількості одиниць, які прозвітували, та одиниць, які не надали звіти.

На основі даних аналітичної таблиці ДСС "Структурні зміни в економіці України" та її регіонів про типи невідповідей при проведенні обстеження визначається кількість підприємств за видами економічної діяльності, які відмовились звітувати або не подали звітів із таких причин припинення або тимчасового призупинення економічної діяльності.

3. Для підприємств, які відмовились звітувати, обсяг прихованої діяльності визначається шляхом множення кількості підприємств відповідного виду діяльності, які відмовились звітувати, на середній обсяг випуску (P.1) одного підприємства відповідного виду діяльності та відповідного розміру підприємства.

4. Для підприємств, які припинили або тимчасово призупинили економічну діяльність, обсяг прихованої діяльності визначається шляхом множення кількості підприємств відповідного виду діяльності, які не подали звіти з цієї причини, на половину середнього обсягу випуску одного підприємства відповідного виду діяльності та відповідного розміру підприємства, з урахуванням того, що ці підприємства працювали в середньому половину року.

5. Дорахунок обсягів проміжного споживання (P.2) та ВДВ (B.1g) для цього типу проводиться на основі даних про розраховані обсяги прихованої виробленої продукції та структурних співвідношень між випуском, проміжним споживанням і доданою вартістю відповідного виду економічної діяльності.

6. Умовний приклад розрахунку випуску (P.1), ПС (P.2) та ВДВ (B.1g) для типу N7b наведено в додатку 9 до цієї Методики.

Директор департаменту
статистики національних рахунків
апарату Держстату

Ірина НІКІТІНА

Додаток 1
до Методики
(пункт 8 розділу I)

Таблиця відповідності типів неповноти даних НСЕ Євростату та ОЕСР

Інституційний сектор економіки	Керівництво із складання статистики незаконної економічної діяльності в національних рахунках та платіжному балансі [7]	Керівництво ОЕСР з вимірювання економіки, що безпосередньо не спостерігається [4]
1	2	3
Незареєстровані виробники		
S.14. Домашні господарства	<p>N1. Виробники навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність) Виробник навмисне не реєструється з метою уникнення сплати податків та зобов'язань зі сплати внесків на соціальне страхування. Уключає: виробництва, які здійснюються невеликими виробниками (фізичними особами-підприємцями), оборот яких перевищує граничні значення, що потребують реєстрації в податкових органах. Не включає: навмисне незареєстрованих виробників, що займаються незаконною діяльністю (віднесені до типу N2); зареєстрованих виробників, які навмисне надають недостовірну звітність (віднесені до типу N6).</p>	<p>T5. Економічно прихована діяльність з причин навмисної неререєстрації Виробництво, яке не враховується через навмисну неререєстрацію одиниць або їхніх частин.</p>
S.14. Домашні господарства	<p>N2. Виробники навмисно не реєструються (нелегальна економічна діяльність) Виробник свідомо не реєструється як юридична особа чи підприємець, оскільки займається незаконною діяльністю. Уключає: виробництво товарів та послуг, які заборонені законом для продажу, розповсюдження та володіння; легальна виробнича діяльність, яка стає нелегальною, оскільки здійснюється виробниками, які не мають на це права; нелегальний експорт та імпорт. Не включає: зареєстрованих виробників, що здійснюють нелегальну діяльність, які навмисне надають недостовірну звітність (віднесені до типу N6).</p>	<p>T7. Нелегальна діяльність Виробництво товарів та послуг, які заборонені законом для продажу, розповсюдження та володіння; легальна виробнича діяльність, яка стає нелегальною, оскільки здійснюється виробниками, які не мають на це права.</p>

1	2	3
<p>S.14. Домашні господарства</p>	<p>N3. Реєстрація виробника не передбачена Виробник не зобов'язаний реєструватися через відсутність або незначний обсяг ринкового виробництва. Уключає: дрібні некорпоративні підприємства сектору ДГ, які виробляють продукцію переважно для власного споживання або власного нагромадження основного капіталу, наприклад з будівництва та ремонту житлових приміщень. Включає також виробників, що виробляють ринкову продукцію нижче рівня, на якому виробник зобов'язаний зареєструватися як підприємець.</p>	<p>T6. Неформальна діяльність Виробництво товарів і послуг з метою забезпечення доходів і зайнятості для осіб, які працюють у неформальному секторі [11]. Діяльність здійснюється при низькій організації, за відсутності розподілу на працю та капітал як чинники виробництва та в незначних масштабах. Трудові відносини ґрунтуються переважно на нерегулярній зайнятості, зв'язках, особистих або партнерських стосунках, аніж на договірних відносинах з формальними гарантіями.</p>
<p>Необстежені виробники</p>		
<p>S.11. Нефінансові корпорації, S.12. Фінансові корпорації, S.15. Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства</p>	<p>N4. Необстежені підприємства-юридичні особи Зареєстроване підприємство-юридична особа не була обстежена статистичним органом через недоліки у реєстрі статистичних одиниць Юридичні особи, не опитані Підприємство-юридична особа може бути зареєстрована в адміністративному джерелі, доступному для статистичного органу, проте не включеною до реєстру статистичних одиниць, на основі якого проводиться статистичне спостереження із причин нещодавньої реєстрації, неправильної реєстрації, запізнення в унесенні змін до реєстрації та із причин інших недоліків у реєстрі.</p>	<p>T2. Статистично прихована діяльність з причин неактуальної інформації реєстрів Підприємства не були обстежені через застарілість даних реєстрів із причин наявності "мертвих" або тимчасово неактивних одиниць, зміни розміру одиниці; зміни виду діяльності одиниці</p>
<p>S.14. Домашні господарства</p>	<p>N5. Необстежені виробники-фізичні особи Фізична особа не зареєстрована як фізична особа-підприємець або не була обстежена через відсутність подібних статистичних обстежень Зареєстровані підприємці, не опитані Фізична особа може бути зареєстрованою в адміністративному джерелі як платник податків, але не включеною до статистичного реєстру</p>	<p>T6. Неформальний сектор (за виключенням віднесеного до п. N3) Діяльність осіб, зайнятих незалежною професійною діяльністю (самозайнятих)</p>

1	2	3
	<p>підприємств. До статистичного реєстру підприємств включені тільки фізичні особи, зареєстровані як підприємці, як того вимагають регламенти ЄС. Зареєстровані фізичні особи-підприємці охоплені збором адміністративних даних. Основним джерелом інформації про діяльність фізичних осіб-підприємців є дані Державної податкової служби. Проте частково неохопленою залишається незалежна професійна діяльність, яка не повною мірою відповідає визначенню фізичної особи-підприємця. Хоча податковим законодавством передбачена можливість обліку в податкових органах фізичних осіб, які не є підприємцями та здійснюють незалежну професійну діяльність, проте державна реєстрація таких одиниць в Україні не передбачена (за винятком незалежної професійної діяльності адвокатів, нотаріусів і судових експертів).</p>	
Навмисне заниження/завищення звітних даних		
<p>S.11. Нефінансові корпорації, S.12. Фінансові корпорації, S.15. Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства</p>	<p>№6. Недостовірна звітність виробника Надається занижена звітність щодо обсягів випуску, а також завищені показники проміжного споживання з метою уникання або зменшення прибуткового податку, податку на додану вартість та внесків на соціальне забезпечення Виробники надають навмисно неправдиві звіти Валовий випуск занижено та/або проміжне споживання завищено з метою ухилення від сплати податку на прибуток, податку на додану вартість (ПДВ), інших податків або внесків на соціальне страхування. Неправдива звітність часто передбачає: технічне обслуговування двох комплектів обліку; виплати заробітної плати в конвертах, які обліковуються як проміжне споживання; розрахунки готівкою без квитанцій та шахрайство з ПДВ.</p>	<p>Т4. Економічно прихована діяльність з причин навмисного заниження/завищення звітних даних Навмисне заниження/завищення підприємствами звітних даних щодо показників виробництва продукції й операційних витрат</p>

1	2	3
N7. Інші статистичні недоліки		
<p>S.14. Домашні господарства</p>	<p>N7a. Неповнота даних, які не підлягають безпосередньому збору Уключає: чайові; заробітну плату в натуральній формі та виробництво продукції для власного кінцевого використання в сільському господарстві; індивідуальне житлове будівництво та ремонт житла власними силами домогосподарств; умовну оплату послуг із проживання у власному житлі.</p>	<p>T8. Інші види економічної діяльності, яка безпосередньо не спостерігається Виробництво продукції для власного кінцевого споживання, чайові, заробітна плата в натуральній формі тощо.</p>
<p>S.11. Нефінансові корпорації; S.15. Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства</p>	<p>N7b. Інші статистичні недоліки Уключає діяльність одиниць, які відмовились звітувати, не подали звітів із причин припинення або тимчасового призупинення економічної діяльності.</p>	<p>T1. Статистично прихована діяльність з причин непередставлення звітності Діяльність одиниць, які не відповіли на статистичне спостереження T3. Статистично прихована діяльність з причин нереєстрації Діяльність одиниць, не включених до статистичного спостереження через припинення або призупинення діяльності, ліквідацію та банкрутство</p>

Додаток 2
до Методики
(пункт 2 розділу III)

Правила розрахунку типів НСЕ

Код НСЕ	Тип НСЕ / сектор економіки	Правила розрахунку	Джерело даних	Коментар
1	2	3	4	5
N1	Виробники навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність) S.14. Домашні господарства	Розрахунок за формулою 3 (пункт 3 підрозділ 1 розділ IV цієї Методики)	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів" ДСС "Обстеження робочої сили"	Випуск товарів та послуг малих підприємств; середня кількість працівників на малих підприємствах Кількість роботодавців та найманих працівників, які працювали на підприємствах неформального сектору
		Випуск розраховується з урахуванням співвідношення роботодавців та найманих працівників, які працювали на підприємствах неформального сектору до загальної чисельності зайнятих у неформальному секторі	ДСС "Економічні рахунки сільського господарства" ДСС "Обстеження робочої сили" ДСС "Рибогосподарська діяльність"	Виробництво громадянами сільськогосподарської продукції для власного споживання Кількість роботодавців та найманих працівників, які працювали на підприємствах неформального сектору Випуск водних біоресурсів
		Випуск (торгову націнку) "Оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів" (G КВЕД) (за виключенням "Технічного обслуговування та ремонту	ДСС "Обстеження умов життя домогосподарств"	Грошові витрати домогосподарств на придбання продовольчих, непродовольчих товарів та

1	2	3	4	5
		автотранспортних засобів" (G45.2 КВЕД)) визначають як різницю між ціною реалізації та придбанням товару продавцем	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів"	оплату послуг (на ринках, у громадян) Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб-підприємців
		Проміжне споживання розраховується як співвідношення між випуском (Р.1) і проміжним споживанням (Р.2) малих підприємств відповідного виду економічної діяльності	ДСС "Річні національні рахунки"	Розрахунок використовується для типів економіки, що безпосередньо не спостерігається: N1, N2, N3, N4, N5, N6, N7a, N7b
		Валова додана вартість розраховується як різниця між випуском (Р.1) і проміжним споживанням (Р.2) відповідного виду економічної діяльності	ДСС "Річні національні рахунки"	Розрахунок використовується для типів економіки, що безпосередньо не спостерігається: N1, N2, N3, N4, N5, N6, N7a, N7b
N2	Виробники навмисно не реєструються (нелегальна економічна діяльність) S.14. Домашні господарства	Розрахунок випуску за даними щодо обсягу вилучених наркотичних речовин, середніх цін на них, обсягу споживання наркотичних речовин однією особою та кількістю осіб які вживають наркотичні речовини Вартість споживання дорівнює вартості попереднього року, помноженій на індекс кількості осіб, які допускали немедичне вживання наркотиків, та індекс зміни курсу євро до гривні Випуск "Роздрібною торгівлі, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами" (G47 КВЕД) дорівнює торговій націнці Випуск "Виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних	Адміністративні дані: Міністерства внутрішніх справ України Управління ООН з наркотиків і злочинності "World [13] Drug Report" Міністерство охорони здоров'я України Дані	Інформація щодо обсягу вилучення та споживання наркотичних засобів - інформація у вільному доступі Інформація щодо поширення та споживання наркотичних засобів "Звіт щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні" Інформація щодо

1	2	3	4	5
		препаратів" (С21 КВЕД) дорівнює вартості наркотичних речовин, вироблених в країні	соцопитувань: Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я" [14]	чисельності людей, які вживають ін'єкційні наркотики; щодо цін на наркотичні засоби – інформація у вільному доступі
		Розрахунок обсягу послуг проституції за даними щодо чисельності постійного населення, зокрема у розрізі статі, та даними соціологічних опитувань щодо використання послуг проституції та їх вартості Дорівнює випуску попереднього року, помноженому на розрахунковий індекс зростання/скорочення чисельності постійного населення, зокрема чоловіків, та індекс зростання/зниження середньої заробітної плати	ДСС "Чисельність та природний рух населення" Дані соцопитувань: Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я" [14] Інформація у вільному доступі	Інформація щодо чисельності постійного населення (за оцінкою) за статтю Інформація щодо чисельності секс-працівників і секс-працівниць, клієнток та клієнтів секс-працівників Інформація щодо цін на послуги секс-працівників та секс-працівниць
		Розрахунок на основі побудови балансу даних щодо виробництва, споживання та контрабанди алкогольних і тютюнових виробів	ДСС "Зовнішня торгівля товарами" Всесвітня організація охорони здоров'я: дані у вільному доступі	Дані щодо експорту та імпорту алкогольних та тютюнових виробів Дані щодо споживання алкогольних та тютюнових виробів Обсяг контрабанди алкоголю і тютюнових виробів ураховано в даних

1	2	3	4	5
				щодо експорту та імпорту платіжного балансу
N3	Реєстрація виробника не передбачена S.14. Домашні господарства	Розрахунок на основі даних щодо обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб-підприємців	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів"	
		Розрахунок на основі даних щодо вартості прийнятих в експлуатацію збудованих житлових та нежитлових будівель фізичними особами та фізичними особами-підприємцями	ДСС "Капітальні інвестиції"	Капітальні інвестиції за напрямками (житлові будинки; нежитлові будівлі)
		Розрахунок щодо самозайнятих, безкоштовно працюючих членів сім'ї	ДСС "Економічні рахунки сільського господарства" ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів" ДСС "Обстеження робочої сили"	
N4	Необстежені підприємства-юридичні особи S.11. Нефінансові корпорації, S.12. Фінансові корпорації, S.15. Некомерційні організації, що обслуговують	Розрахунок на основі даних щодо випуску на одне мале підприємство та кількості підприємств, які не знайдені за наявними контактами при проведенні цього обстеження	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів"	

1	2	3	4	5
	домашні господарства			
N5	Необстежені виробники-фізичні особи S.14. Домашні господарства	Розрахунок на основі даних щодо доходів від викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту та щодо кількості зареєстрованих самозайнятих у частині відповідних видів діяльності	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів" ДСС "Обстеження робочої сили"	
N6	Недостовірна звітність виробника S.11. Нефінансові корпорації, S.12. Фінансові корпорації, S.15. Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства	Розрахунок на основі даних щодо випуску на одного працівника великих і середніх підприємств, випуску на одного працівника малих підприємств та кількості малих підприємств	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів"	
N7a	Неповнота даних, які не підлягають безпосередньому збору S.14. Домашні господарства	Розраховується як відсоток (10 %) обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб-підприємців (чайові – неврахована оплата послуг у готелях, ресторанах тощо)	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів"	
		Вартість послуг репетиторів розраховується як кількість осіб, зарахованих на навчання до закладів вищої та фахової передвищої освіти за джерелами фінансування, помножена на кількість часів навчання та середню ціну послуги репетитора за годину навчання	ДСС "Мережа та діяльність закладів освіти"	

1	2	3	4	5
		Вартість послуг лікарів розраховується за кількістю операцій та пологів, помноженою на середні ціни	Міністерство охорони здоров'я	
		Оплата послуг із проживання у власному житлі (умовної ренти) розраховується за формулою 7 (пункт 4 підрозділ 7 розділ IV цієї Методики)	ДСС "Продаж і запаси товарів у торговій мережі"	
		Виробництва громадянами сільськогосподарської продукції для власного споживання та заробітна плата у натуральній формі	ДСС "Економічні рахунки"	
N7b	Інші статистичні недоліки S.11. Нефінансові корпорації, S.12. Фінансові корпорації, S.15. Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства	Розрахунок на основі даних щодо випуску на одне підприємство та кількості підприємств, які відмовились звітувати, або не подали дані з таких причин: одиниця припинена або в стадії припинення; одиниця тимчасово призупинила економічну діяльність через економічні чинники/карантинні обмеження	ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів"	

Додаток 3
до Методики
(пункт 6 підрозділу 1,
пункт 7 підрозділу 3,
пункт 5 підрозділу 5
розділу IV)

Умовний приклад розрахунку типів НСЕ "Виробники навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність)" (N1), "Реєстрація виробника не передбачена" (N3) та "Необстежені виробники-фізичні особи" (N5)

№ з/п	Назва показника	Значення показника
А	Б	1
1	Випуск товарів та послуг малих підприємств, млн.грн	976868,2
2	Середня кількість працівників, осіб	699212,0
3 = 1 / 2	Обсяг випуску товарів та послуг на 1 працівника, тис.грн	1397,1
4	Кількість незареєстрованих найманих працівників та роботодавців, тис.осіб	651,6
5 = 3 × 4	Обсяг випуску товарів та послуг найманими працівниками в окремих громадян, млн.грн	910350,4
6	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичних осіб-підприємців, млн.грн	393271,4
7 = 5 – 6	Випуск виробників, що навмисно не реєструються (прихована економічна діяльність), млн.грн	517079,0
8	Проміжне споживання (ПВПС 34,6 %), млн.грн	178909,3
9 = 7 – 8	Валова додана вартість, млн.грн	338169,7
10	Кількість незареєстрованих самозайнятих, безкоштовно працюючих членів сім'ї, тис.осіб	852,1
11 = 3 × 10	Випуск товарів та послуг в неформальному секторі, млн.грн	1190468,9
12	Обсяг товарів та послуг придбаних на ринках та у громадян, млн.грн	676146,7
13 = 11 – 12	Випуск виробників, реєстрація яких не передбачена, млн.грн	514322,2
14	Проміжне споживання (ПВПС 49,9 %), млн.грн	256646,8
15 = 13 – 14	Валова додана вартість, млн.грн	257675,4
16	Кількість незареєстрованих самозайнятих, які займаються незалежною професійною діяльністю, тис.осіб	11,1

А	Б	1
17 = 3 × × 16	Випуск товарів та послуг необстежених виробників-фізичних осіб, млн.грн	15507,8
18	Проміжне споживання (ПВПС 49,9%), млн.грн	7738,4
19 = 17 – – 18	Валова додана вартість, млн.грн	7769,4

Додаток 4
до Методики
(пункт 8 підрозділу 2
розділу IV)

Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Виробники навмисно не реєструються (нелегальна економічна діяльність)" (N2)

№ з/п	Назва показника	Значення показника
А	Б	1
1	Випуск послуг проституції, млн.грн	5622
2	Випуск наркотичних засобів, млн.грн	17086
3	Обсяг контрабанди алкоголю і тютюнових виробів, млн.грн	362
4 = 1 + 2 + 3	Випуск нелегальної економічної діяльності, млн.грн	23070
5	Проміжне споживання, (ПВПС 64,6%) млн.грн	14903
6 = 4 – 5	Валова додана вартість, млн.грн	8167

Додаток 5
до Методики
(пункт 8 підрозділу 4
розділу IV)

**Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Необстежені
підприємства-юридичні особи" (N4)**

№ з/п	Назва показника	Значення показника
А	Б	1
1	Випуск товарів та послуг малих підприємств, млн.грн	976868,2
2	Кількість малих підприємств	34707
3	з них: кількість одиниць, не знайдених за наявними контактами	498
4	кількість обстежених одиниць які подали звіти	17432
$5 = 1 / 4$	Випуск товарів та послуг на 1 підприємство, млн.грн	56,0
$6 = 3 \times 5$	Випуск необстежених підприємств-юридичних осіб, млн.грн	27888,0
7	Проміжне споживання (ПВПС 66,2%), млн.грн	18461,9
$8 = 6 - 7$	Валова додана вартість, млн.грн	9426,1

Додаток 6
до Методики
(пункт 5 підрозділу 6
розділу IV)

**Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Недостовірна
звітність виробника" (№6)**

№ з/п	Назва показника	Значення показника
А	Б	1
1	Випуск товарів та послуг на великих та середніх підприємствах, млн.грн	3437636,5
2	Середня кількість працівників на великих та середніх підприємствах, осіб	2379152,0
3 = 1 / 2	Випуск товарів та послуг на 1 працівника, тис.грн	1444,9
4	Випуск товарів та послуг малих підприємств, млн.грн	976868,2
5	Середня кількість працівників малих підприємств, осіб	699212,0
6 = 4 / 5	Випуск товарів та послуг на 1 працівника, тис.грн	1397,1
7 = 3 (6)	Скоригований випуск товарів та послуг на 1 працівника малих підприємств, тис.грн	1444,9
8 = 7 × 5	Скоригований випуск товарів та послуг малих підприємств, млн.грн	1010291,4
9 = 8 – 4	Випуск економічно прихованої діяльності із причини недостовірної звітності виробника, млн.грн	33423,2
10	Проміжне споживання (ПВПС 33,1%), млн.грн	11063,1
11 = 9 – 10	Валова додана вартість, млн.грн	22360,1

Додаток 7
до Методики
(пункт 5 підрозділу 7
розділу IV)

Умовний приклад розрахунку показника "Оплата послуг з проживання у власному житлі (умовна рента)"

№ з/п	Назва показника	Значення показника
А	Б	1
Вартість основних засобів та споживання основного капіталу		
1	Середньорічна площа житлового фонду, м ²	1008506813
2	Ціна 1 м ² нового будівництва, грн за м ²	19459
3	Коефіцієнт визначення залишкової вартості (1-(A/L))	0,55
4 = 2 × 3	Ціна для 1 м ² усього житла залишкова, грн	10702
5	Питома вага приватного житлового фонду на початок року	93,7%
6	Частка умовної ренти в загальній орендній платі	91,0%
7	Коефіцієнт якості старого житла	49,4%
8 = 1 × 4 × 5 × 6 × 7	Залишкова вартість приватизованого житлового фонду, який не здається в оренду, млн.грн	4546233,3
9	D - залишковий коефіцієнт (Європа 1.6)	1,6
10	L- термін використання, років (Європа 70)	70
11 = 9 / 10	Коефіцієнт амортизації (D/L)	0,023
12 = 8 × 11	Знос основних засобів приватизованого житлофонду, який не здається в оренду, млн.грн	104563,4
Вартість умовної оплати послуг житла за методом витрат користувачів		
13	Поточне утримання і ремонт житлових приміщень, млн.грн	37378,0
14	Страхові премії, сплачені власниками житла за виключенням страхового відшкодування, млн.грн	2110,0
15	Умовна оплата послуг фінансового посередництва на придбання і реконструкцію житла, млн.грн	0,0
16	Частка приватизованого житла за виключенням фактичної оренди у загальній площі	85,3%

А	Б	1
17 = (13+14+ + 15) × 16	Проміжне споживання, млн.грн	33683,3
18	Інші податки на виробництво (на житлові послуги, вартість житла і землю під ним), млн.грн	0,0
19 = 12	Споживання основного капіталу, млн.грн	104563,0
20 = 8 × 2,5%	Чистий прибуток на основні засоби, млн.грн	113655,8
21 = 17+19+ + 20	Всього рента (випуск), млн.грн	251902,1
22 = 21 – 17	Валова додана вартість, млн.грн	218218,8

Додаток 8
до Методики
(пункт 7 підрозділу 7
розділу IV)

Умовний приклад розрахунку типу НСЕ "Неповнота даних, які не підлягають безпосередньому збору" (N7a)

№ з/п	Назва показника	Значення показника
А	Б	1
1	Виробництво сільськогосподарської продукції для власного споживання та заробітна плата у натуральній формі, млн.грн	77020
2	Оплата послуг з проживання у власному житлі (умовна рента), млн.грн	251877
3	Послуги репетиторів та лікарів, млн.грн	17039
4	Чайові, млн.грн	14958
5 = 1 + 2 + 3 + 4	Випуск типу неповноти даних, які не підлягають безпосередньому збору, млн.грн	360894,0
6	Проміжне споживання (ПВПС 23,8%), млн.грн	85892,8
7 = 5 – 6	Валова додана вартість, млн.грн	275001,2

Додаток 9
до Методики
(пункт 6 підрозділу 8
розділу IV)

**Умовний приклад розрахунку типу НСЕ
"Інші статистичні недоліки" (N7b)**

№ з/п	Назва показника	Значення показника
А	Б	1
1	Випуск товарів та послуг, млн.грн	4414504,7
2	Кількість обстежених підприємств – усього	35081
	з них не подали звітів з причин:	
3	одиниця відмовилася звітувати	27
4	одиниці припинені або знаходяться в стадії припинення; тимчасового призупинення економічної діяльності через економічні чинники	314
5	подали звіти	28421
$6 = 1 / 5$	Випуск товарів та послуг на 1 підприємство, млн.грн	155,3
$7 = 6 \times (3 + 4)$	Випуск типу інших статистичних недоліків, млн.грн	52957,3
8	Проміжне споживання (ПВПС 64,4%), млн.грн	34104,5
$9 = 7 - 8$	Валова додана вартість, млн.грн	18852,8

Список використаних джерел

1. Regulation (EU) № 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union.

URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/549/oj>

2. Regulation (EC) № 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) № 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) № 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities (Text with relevance for the EEA and for Switzerland).

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02009R0223-20150608>

3. Система національних рахунків, 2008. Європейська комісія, МВФ, ОЭСР, ООН, Всесвітній банк, Нью-Йорк, 2012.

URL: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna2008.asp>

4. Посібник з вимірювання економіки, яка безпосередньо не спостерігається. ОЕСР. – Париж. – 2002. / Measuring the Non-Observed Economy. OECD. – Paris. – 2002.

URL: https://www.oecd-ilibrary.org/economics/measuring-the-non-observed-economy-a-handbook_9789264175358-en

5. Handbook on the compilation of statistics on illegal economic activities in national accounts and balance of payments. – Eurostat. – 2018.

URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-05-17-202>

6. IE.1 Statistical Framework for the Informal Economy.

URL: <https://www.imf.org/-/media/Files/Data/Statistics/BPM6/IETT/ie1-q-stat-framework-ie.ashx>

7. Керівництво зі складання платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції. Шоста версія. – Вашингтон. : МВФ. – 2009. / Balance of Payments and International Investment Position Manual. Sixth Edition (BPM6). – Washington, D.C. : International Monetary Fund. – 2009.

URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>

8. Методологічні положення державного статистичного спостереження

"Річні національні рахунки", затверджені наказом Держстату від 26 липня 2022 року № 214, зі змінами.

URL: https://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2022/214/214_2022.pdf

9. Методологічні положення оновленої версії системи національних рахунків 2008 року, затверджені наказом Держстату від 17 грудня 2013 року № 398, зі змінами.

URL: https://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2013/398/met_polog.zip

10. Методологічні положення щодо забезпечення статистичної конфіденційності офіційної державної статистичної інформації, затверджені наказом Держстату від 30 грудня 2022 року № 434, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2023 року за № 573/39629.

URL: https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2022/434/434.zip

11. Методологічні положення щодо визначення неформальної зайнятості населення, затверджені наказом Держстату від 23 січня 2013 року №16.

URL: https://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2013/16/metod_16.zip

12. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010, затверджена наказом Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 року № 457 (зі змінами).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>

13. "World Drug Report 2023" UN Office on Drugs and Crime

URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2023.html>

14. Оцінка чисельності ключових груп, груп-містків та інших категорій населення в Україні, 2020: метод масштабування соціальних мереж ("The Network Scale Up Method"). – Ковтун О., Салюк Т., Сахно Ю., Паніотто В., Харченко Н., Лиштва О. – К.: МБФ "Альянс громадського здоров'я", 2021. – 104 с.

URL: https://aph.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/Scale-up_2020_ukr_web_fin0921.pdf